

NÉPRAJZI HÍREK / ETHNOGRAPHISCHE NACHRICHTEN
Informationsheft der Ungarischen Ethnographischen Gesellschaft

Schriftleiter:
JÓZSEF HÁLA, GYÖRGY MÁTÉ
H-1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 12.
Ungarn

Die Zeitschrift informiert Sie über das Programm
der Ungarischen Ethnographischen Gesellschaft,
die ethnographischen Forschungen,
Forscher und Ausstellungen,
volkskundliche Dokumentationen,
angewandte Volkskunde in Ungarn.

NÉPRAJZI HÍREK

XLVI. • 2017/2.

Néprajzi Hírek

A Magyar Néprajzi Társaság tájékoztatója

A Magyar Néprajzi Társaság 129. rendes közgyűlése	(3)
Tudománytörténet	(29)
Fórum	(43)
Néprajzi muzeológia	(46)
Szemle	(48)
Köszöntések	(56)
Mindenféle	(79)

NEGYVENHATODIK ÉVFOLYAM
2017/2.

Szerkesztők:

Hála József (felelős szerkesztő)

Máté György

A kiadást támogatta a

Nemzeti Kulturális Alap

ISSN 0133–8021

Kiadja a Magyar Néprajzi Társaság

Felelős kiadó: Bodó Sándor

Engedélyszám: III/Sz1/426/1980

Terjeszti a Magyar Néprajzi Társaság

Megrendelhető:

1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 12.

Nyomdai munkálatok:

Kapitális Nyomda

Felelős vezető: Kapusi József

Ünnepi beszéd Martin György emléktáblájának felavatásán*

Martin György, Tinka, az itt jelenlévők közül sokaknak volt mestere. Akkor is mesterünknek mondhatjuk, ha nem állami oktatási rendszerben tanított minket. Nagyon sokan vallhatjuk azt, hogy tőle tanultuk annak a szakmának az alapjait, amelyből később akár meg is élhettünk, annak mindenfajta érdekességét, különlegességét, mindazt, ami egy egységes kultúrát képez. Amikor megismerkedtünk vele, mégsem azt éreztük, hogy itt van egy tanár, aki minket tanít, hanem azt éreztük, hogy itt van egy ember, aki barát, aki mindannyiunk barátja, mindannyiunk támasza. Mintha szakmai értelemben édesapánk lett volna, és tőle örökölhettünk rengeteg mindent.

Hallatlanul nagy önzetlenséget tapasztalhattunk a részéről. Az 1970-es évek fiataljai, határokon innen és határokon túl, próbáltunk ismerkedni a magyar népi kultúrával, és hogy, hogy nem, mind önála kötöttünk ki. Ma már van ilyen tudomány, hogy hálózatelmélet. Martin György a maga idejében nem ismert hálózatelméleteket, de a lelke és a gondolkodásmódja egy széles körű emberi, szakmai hálózat létrehozását termelte ki. Az volt a célja, hogy a határokon túli és azokon belüli fiatalok megismerjék ezt a kultúrát, maguk is részt vegyenek ennek a feltárásában, és megismertessék a következő generációkkal. Tulajdonképpen egy újhullám jött létre, a táncház-generáció. Sebő Feriéknek is ő mutatta először a széki felvételeket, amelyek nyomán egyáltalán megszólalhattott olyan zene, ami alapja lehetett a városi táncházmozgalomnak.

Mindannyian azt éreztük, hogy hallatlan türelme volt hozzánk. Ha megérkezett valaki közülünk – akár a Felvidékről, akár a Délvidékről, akár Erdélyből –, rendszerint reggel a pályaudvarra, s föl hívtuk őt, akkor az első szava az volt, hogy „*Tanács körút 20., gyertek ide!*”. Idejöttünk, és olyankor rendszerint aznap nem ment be munkába, hanem órákig beszélgettünk zenéről, táncról, táncházról. És arról, hogy mi ott, a határon túl mivel foglalkozunk, s ő itt mit fedezett fel legutóbbi ittjártunk óta. Másnap bevitt a Zenetudományi Intézetbe, és ott rengeteg mindent megmutatott, tanácsokkal látott el.

De nemcsak a népi kultúra, hanem az egész magyar kultúra szerves tartozéka volt a lényének. Amikor 1981-ben megjelent a *Vizsolyi Biblia* hasonmás kiadása, s éppen megérkeztem hozzá Erdélyből, büszkén mutatta saját példányát, s körülbelül fél napig mesélt róla. Elmesélte az eredeti kiadás keletkezéstörténetét, a fordítás problémáitól a nyomda Galgócra való telepítésén keresztül egészen az 1590-es megjelenésig. Hallatlan nagy rálátással, széles körű műveltséggel rendelkezett. Önmagában már az is különlegesség, hogy tánckutatóként, a néprajz szak végzettjeként a népzene, a népzene kutatást ilyen

* Elhangzott 2017. május 20-án a Budapest, V. Károly körút 20. sz. ház előtt Martin György emléktáblájának felavatásán. Andrásfalvy Bertalan ugyanott elmondott beszéde a *Honismeret* 2017. 5. számában olvasható. A szerk.

mélységben ismerte. A népi tánczene addig hiányzó szakirodalmának alapjait is maga teremtette meg.

Ő volt az, aki sokunk lelkében elültetett valamit, ami miatt egyre többen népzenevel és néptáncsal kezdtünk foglalkozni, egyre szakszerűbben, hiszen ugyanolyan fontos volt számára az, hogy kutassuk ezt a kultúrát a terepen, felhasználjuk a táncházban és a színpadi táncmozgalomban, mint hogy lejegyezzük, tudományosan feldolgozzuk. Egész lejegyzőcsapatot hozott létre. Az itt jelenlévők tanúsíthatják, hogy majd mind részei voltak ennek a lejegyzőcsapatnak, és ennél még többen is. Ez volt a magyar népzenei hangszeres lejegyzések virágkora. Ugyanakkor a formálódó új szemléletű fiatal koreográfusok – Farkas Zoltán „Batyú”, Zsuráfszky Zoltán „Zsura”, Diószegi László „Dió” és mások – mind hozzá fordultak szakmai tanácsért. Azt hiszem, gyakorlatilag nem készültek akkoriban új szemléletű koreográfiák úgy, hogy ő ne tudott volna róluk, ne adott volna tanácsokat.

Pávai István Martin György emléktáblájánál

Sokáig sorolhatnám azokat a tudományos eredményeket, amelyek Martin nevéhez köthetők. Ma már a Táncművészeti Egyetemen és a Zeneakadémia Népzene Tanszékén Martin György művei tananyagot képeznek. Mégis azt tapasztalom, hogy amikor a Zeneakadémiára bekerül egy-egy 20 évesekből álló évfolyam, és megemlítem nekik Martin György nevét, kiderül, hogy sokan nem

hallottak még róla. Középiskolai, zeneiskolai tanulmányaikból nem nagyon tudják meg, ki volt. A mi felelősségünk, hogy tovább építsük emlékét olyanképpen, hogy egyre többen megismerjék emberi és tudományos hagyatékát, mert örvendetes az, hogy léteznek róla elnevezett egyesületek, szakmai versenyek, de amit ő elkezdett, azt nekünk tovább kell építenünk. Akik egykor fiatal tanítványai voltunk, ma már mi sem vagyunk fiatalok, s a stafétát tovább kell adnunk. Azt remélem, hogy aki itt jelen van egykori tanítványai közül, mindent meg fog tenni, amit csak megethet ezért. Én a magam részéről mindent meg fogok tenni!

Az emléktábla, Martin arcképének domborműves ábrázolásával Nagy Benedek alkotása. Remélem, hogy leleplezése után a jelenlévők is osztják majd azt a véleményemet, hogy méltán tükrözi Martin György mindannyiunk emlékében élő vonásait.

Befejezésésképpen köszönetet kell mondanunk Lőrincz Beának és Sebők Gézának, hogy végre méltó emléket állíthattunk ezen a helyen mesterünknek, Martin Györgynek.

Köszönöm a figyelmet!

PÁVAI ISTVÁN

* * *